

Kristobal Kolon, Nafarroako IVn Karlos erregearen Semea izan ote zan? (XXV)

Kolonen azkeneko oñaze edo nekeak ta bere eriotzeko edestitik datorrena.

1.506an Loraillaren 19an Kolonnek Balladolizen egoala eta bere osasunean txarto ikuste zala-ta, azkenai bat idaztea erabagi eban Inojedotar Pedro idazkariakin, bere ondorengolari 1.502ko laugarren bidaldira urten orduko azken nai lez idatzi ebazanak baieztuten, eta bere seme Kolontar Diego erro-jarauntsi⁽¹⁾ lez izendatzeko.

1.506ko Loraillaren 20an Balladolizen il zan Kolontar Kristobal 46 urte eukezala, eta San Franzizkoren eleizan 21eko egunean frantzizkottarren jantziakaz illobiratu zanetik, 400 urte ibili ziran beren ezur-ondarrak alde batetik bestera.

1.512ko urtean Kolontar Kristobalen azurrak, Sevillan dagon Kuebaseko lekaidetxera eroan ebazan Fernando katoliko erregeak, eta erakitzeko agindu eban jaun-illarri eder onen aurre-alboan, berba auek idatzi ebazan: “A Castilla y a León, nuevo mundo dió Colon”.

5. ZATIAN.

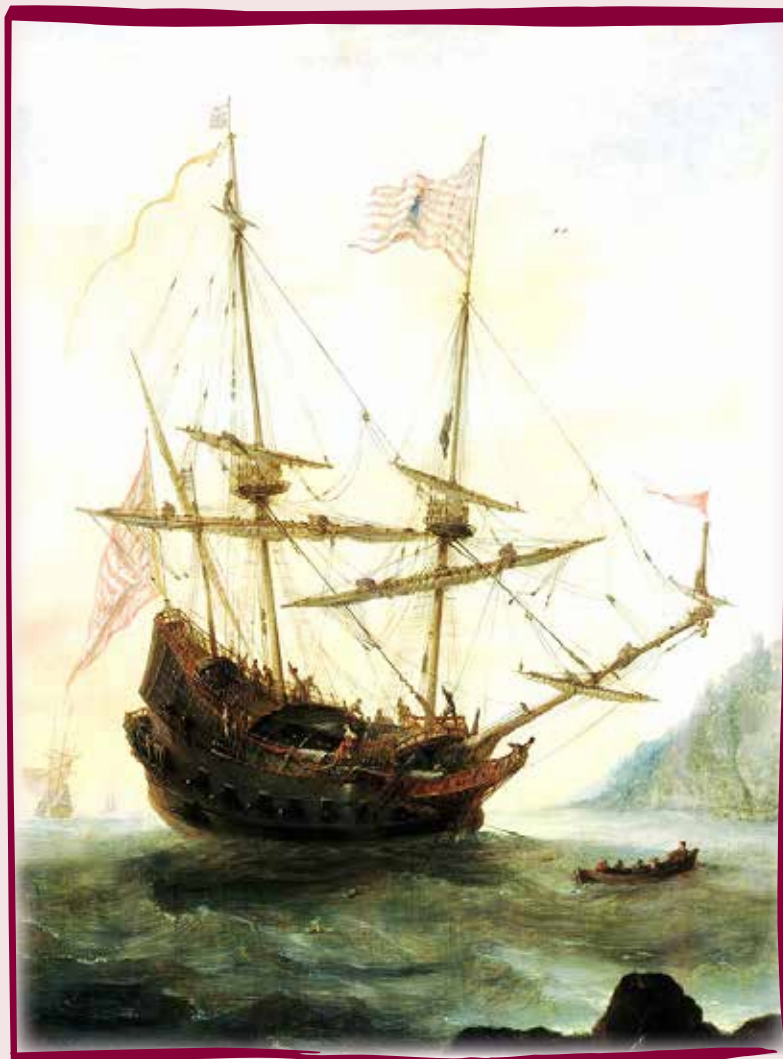
Lan guzti onen ondorioa.

Sarrera.

Mundu onetan jaio nintzan oraiñarte danok jaio diran antzera, baiña Eusebio ta Maura aita ama on bitartetik Euskal kabi ederrenetariko baten, Zornotzako erri polit onetan.

Euskalerriko semea izanda, ta bakotzaren jaiouerak berezko izatasun edo orokorrezko baldintz bereizipean jaiota, ez dira bereiztasun orreik txantxetan ibili bear dituguzenak, izaerazko azturan, gai bide orrein balditzapeko etorpidean ulermenduta ezi, azkortu, edo ta azten garelako.

(1) Erro-Jarauntsi edo Erro-Ondarearen oiñorde edo ondorengo = heredero de los Bienes de Mayorazgo.

Ez da edozelako bidea, JAINKOAK ipini euskuna ez, jaioten-garenok baktzaren izaeran nortasunduta bereztuteko, Berak Izadi au gai bereztu ebanean eta gaiaren orokortasuna beti itxura eder onetan agertu dagian, osotzen dauan mukullu, ataltxo edo ta iski txikerrenari be, osagarritzko legepean izaerazko berezitasuna emon eutsolako, gure gaitutako-arimak be gai-lege ortan oiñarrituta geratzen dira, eta mundu onetan iñork eta ezerk, ez dauka beste zentzunezko biderik, legezko baldintzape orreitan bizi ezik.

Jainkoak, gaia berezitasun orreikaz bananduta bereztu ebanean, Nortasunaezkoa biurtu eban, berak daukazan mukullu, ataltxo edo ta iski txikerrenean be, danak bateratasun edo al-diberetasunezko ta osagarritasunean, erlojugintzazko lan eder baten ipini ebazalako.

Guk, badakigu arimak garela, konturatu bear baiña, gaitutako arimak garela, eta Jainkoak or, ipinten dausku danori, gaiaren baldintzapean.

Zeintzuk ote dira baldintza orreik?:

a) Mundu fisiko onetan jaioten garanean, danak bardiñ jaioten garela munduko erritar⁽¹⁾ lez eta orokorrezko ulermen batera bideratuta osagarritzkoak izan gindezan.

Osagarritasunezko ulermen ori baiña, elburu nagusia da, eta aukera orreitarra eltzeko, nortasunaren bereiztasunezko zor-eskubidearen ordekaritzazko lots bitartez eldu bear gara, ta orren ekanduz kanpoaldetik norkeriz bizi garelako, jarduerazko arrera orreitan agertzen jakuz, ulertu eziñ diran, bata bestearen aurkako odoljariozko nekaldi ta lotsagabeko menpekotasun oneik, danon ulermeneko elburu nagusia mugagabe atzeratuta, alan gagozan bitartean.

b) Gai-Mundu onetan iñor ez dalako ezereen ugazaba⁽²⁾ arduradunezkoa izatea baiño ez jaku geratzen, eta danon eskubide guztiak bardiñak izanda, Jainkoaren Legeak diralako beartuten dabezanak izaerazko egoera orreik, iñork ez dauka baimenik ezereen edo ta iñungo legerik ataratego, “JAINKOAK BERAK” izadi oneri ipini eutsoezan baldintzatic ez ba dira bakantzen.

d) Gai-bereztutako Arimaren bizia izanda, arrazoidunezko bizitza da zalantzarik gabe, ta jaiio ta bizi zaran lekuko izkuntzagaz nortasunduta,

(1) Sozialistaren esanetan eta euren kaizar menpekotasuna ostonduteko = como ciudadanos del Mundo, y es así, pero cada uno con los condicionantes físicos de lugar y lingüísticos que denotan nuestra diferentes peculiaridades, y por tanto distintas maneras democráticas de pensar, para llegar a acuerdos coherentes. (2) Iñor ez dalako ezereen ugazaba = en este mundo nadie es propietario de nada, porque nada nos podemos llevar de este mundo, sino responsable de aquello que me toca administrar, siendo esa la función que nos es permitida.

osotu bear dozuz zure osagarritasunezko ulertzak, norbera izateko, Jainkoari begira orreitan argitzen diralako nire euskal izaera beste izaera guztiekin, BERAK nortasunduta bereiztu euskuzan gauza guztiari lez ulertzeko.

Jainkoak, gaia osotzen dan bereiztutako mukuluekin lez, gizari be bere ugaritasunean bereiztuta, mundu onetan osagarritzkoak izatera eldu gindezan alegintzen dauzku, lege orregaz orokortzen dabezalako nortasun bakotzaren ardurazko eskubideak, ta ez batzuk gure daben antzera, danak naastuta arto-urune opilduta talo bat egiten dan lez Jainkoari eskeintzeko, Bere aurrean bakoitza, dan lez agertu bear garalako.

Danok bardiñak garala esangura dau orrek, bakotzaren nortasunekin elkarpidetu gaitezen.

Baiña, bereizkotasunaren ulertzarako itun, ongunde edo elkarpide bidetik zail edo gaitza da antza, iñoren artean ulermen batera eltzea, eta danak errezenera joanda makil bat artuta, makalenaren buruak apurtzen alegintzen gara, gure arrazoiakin ados egon daitezen, dan guztiok BAITA bidez dakiguzan arrazoiaren gaiñetik.

Oar txiki bat emen.

“Azpalditik, kezka txiki bat euki dot nire barnean, eta goi maillako jakintsueri esan bearrean nago, Aita Santigaz asita nigaz sortu zana ez daiten galdu, eurak be bardiñ egin bear dabela Euskadi edo Euskalerraren seme arduratsuakaz, gure Euskalerra maite onek, bere semeen pil-pilezko ardurapean ezarri dagigun”.

Ni jaio nintzanetik menpeko egoera larri baten egonda, ta askatasun egarriagaz Jainkoari begira egon nazelako beti, negargarritzko arazo onen itur edo sorburuak argitzeko zalea izan naz, eta larritasunezko egarri ori asetzeko, gero nire lagun aundia izango zan Onaindia tar Santi rengana joanda, onek

goi-maillako ikasbidearen atea zabaldu eustazan mugarik-gabe gauza guzti onekin arduratzeko, eta benetan diñotsuet Euskalerrriak gaur egun, etsai asko daukazela bere izaera demokratikoan irauteko, **EUSKAL SEME-ALABAREN ARDURETAN, GANORA BARIK IBILI GINDEZAN.**

Gaurko menpekotasunezko joko zitalaren sorbide edo iturburua.

325´ean Nizeako eleiz-batzar nagusian artu ziran norkeriaren lapurtzazko erabagi bidetik datoz ondorio txar guzti oneik, Erromatik, iñoz ez diralako aldatu ezertxo be, artu ziran okerreko erabagi orretatik.

a) Jesusek, Jainko ta bizitzaren gora beran zabaldu ebazan aolkularitz barriak indartsu ta alegiñ ederrenean egonda, katoliko alderdikidetuz, lapurketa aundiena egin jakon orduan ezagutu egiten zan Kristautasunezko munduari, I Konstantinoren guda indarragaz ta eleiztar batzuen laguntzarekin norkeriz, euren esanak siniskai biurtuz gaiñ, jabetu

ziralako, mundu guztien ekandu ederrena izan bear zanagaz.

b) Goian aipatu dogu, zelan Jainkoak gaiezko izadi oneri, bardiñezko indarrean bereiztuta erperatu eutsoezan bere askatasunezko lege-baldintzak, gure bizitzak, bere zentzunezko askatasunera bideratu ginduzen, baiña Kristautasuna, katoliko alderdikidetu ebenean, eurak jabetu ziran gure nortasunaren erantzuteko ardurakaz, ta ordezkariaren zeregiñak ekanduz kanpo geratu dira beti, bakez bizi gindezan.

d) Norkeriaren lapurkeria agiri-agirian geratzen da, Kolon´en lan onetan ikusten dan lez, orduan ezagutzen ez ziran lur barri ta berton bizitzen ziran jendearen jabetasunak, euren arteko jabetasunean bananduta euki ebezalako ezereen lotsa barik.

Orduko VIIn Alejandro ta ariñauko IVn Sixto ta VIIIn Inozensio Aita Santuak 1.481´eko “Aeterni Regis´eko” buldagaz, Kanariaseko lerrotik bera Portugaleri eta lerrotik goiko aldea gaztelarren ja-

betasunean ezartzen ebezan, eta dan guzti au Kolonek Ameriketako lurraldeak argitan ipini orduko.

Nortzuk ziran oneik, edo ta “Noren Jainko bidetik artuko ote ebezan eskubide orreik?”.

e) Eta ortik aurrerako tresneri, bolbora, ta abar guztietan agertu ziran aurrerakuntzak, danak ipini ziran kaizar-menpeko batzango asmo orren serbitzura.

A ta guzti be, eta naita berezko erriaren eskubideak ararte edozein eratako maltzurkerian erabili, berezko erriaren lege ta nortasunak zapaldu egiten ebazalako ezeren lotsa barik, ezin ebezan erriak legez menperatzea

lortu, Jainkoak bereztasundutako gizari erperatu eutsoezan legeak, danok Baitatuta ekarten doguzelako.

1.789an batzango zale orreik baiña, eurak sasi-jainkotuta sekula ez dabelako onartzen JAINKOAK bereztu ebazan legeak, Frantziko iraultza eginda, Europan guda indarkeriz guztian eta danez gaiñ ugarte-erdi edo peninsula onetan, batzangoaren konstituzio zikin barrien legeak ezarri ebazan, orduko errege ta erritarren agindu gaiñetik, eta or irauten dogu beti borrokan, erri ezberdiñak naastuta ipini ebazalako, gura ez dan bizkidego baten.

Batzangotasunezko kidesunak, munduko Nortasunaren ulermenean lortu bear dira, ez guda bidez beartuta, batzuk urrezko zekorraren jaureskeri edo irudi-gurkerian bizi egiezen.

Atutxa'tar Paul

Zornotza'n 2.015'eko urtean Epailla'ren 21'ean